

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

**“YASHIL” IQTISODIYOTGA O‘TISHDA INNOVATSIYALARNI
KENG JORIY QILISH VA BARQAROR IQTISODIYOTNI
INSTITUTSIONAL TARAQQIY ETTIRISH DOLZARBLIGI**

**INSTITUTIONAL DEVELOPMENT OF A SUSTAINABLE
ECONOMY AND WIDE IMPLEMENTATION OF INNOVATIONS
DURING THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY**

**ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ УСТОЙЧИВОЙ
ЭКОНОМИКИ И ШИРОКОЕ ВНЕДРЕНИЕ ИННОВАЦИЙ ПРИ
ПЕРЕХОДЕ К “ЗЕЛЕННОЙ” ЭКОНОМИКЕ**

Onlayin xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallari

2024-yil 20-may

MAXSUS SON

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoirazimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

I shu'ba

IJTIMOIIY-IQTISODIY BARQAROR RIVOJLANISH
MAQSADLARIGA ERISHISH UCHUN “YASHIL” IQTISODIYOTGA
JADAL O‘TISH

Section I

ACCELERATED TRANSITION TO A GREEN ECONOMY TO
ACHIEVE SOCIO-ECONOMIC SUSTAINABLE DEVELOPMENT
GOALS

I секция

УСКОРЕННЫЙ ПЕРЕХОД К “ЗЕЛЕННОЙ” ЭКОНОМИКЕ ДЛЯ
ДОСТИЖЕНИЯ ЦЕЛЕЙ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО
УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ

“YASHIL” IQTISODIYOTGA O‘TISHDA KO‘ZI OJIZLAR BANDLIGINING INNAVATSION YECHIMI

Usmonov Ziyodulla Ulmas o‘g‘li

TDIU, “Fundamental iqtisodiyot” kafedrası tayanch doktaranti

Annotatsiya: Ushbu maqola hozirgi zamon iqtisodiyotining dolzarb muammosiga aylangan inson kapitali samaradorligini oshirishga bag‘ishlabgan. Mavzu obyekti sifatida ko‘zi ojiz shaxslar tanlab olindi. Ushbu shaxslarning ishsizligiga yechim sifatida masofaviy ish joylari taklif etildi. Ish bilan bandlikning mazkur shakli raqamli texnologiyalar muhitida tashkil etilib, xarajatlarni qisqartirish va mehnat samaradorligini oshirishga yordam beradi. Masofaviy ish joylarini tashkil etishning muhim jihatlari yoritilib, barcha turdagi xo‘jalik yurituvchi subyektlar uchun ishni tizimli tashkil etishdagi maqsadlar rejali tarzda ishlab chiqildi.

Kalit so‘zlar: masofaviy ish, raqamli texnologiya, “yashil” iqtisodiyot, ko‘zi ojizlar, ishsizlik, moslashuvchan ish vaqti, ijtimoiy to‘siqlar teleish, uyda bandlik.

Abstract: This article is devoted to improving the efficiency of human capital, which has become an urgent problem of the modern economy. Blind individuals were selected as the subject object. Remote work has been proposed as a solution to the unemployment problem of these people. This form of employment is organized in a digital environment, which helps to reduce costs and increase labor productivity. The important aspects of the organization of remote workplaces are highlighted, the goals of systematic labor organization for all types of economic entities are systematically developed.

Key words: Remote work, digital technologies, “Green” economy, the blind, unemployment, flexible working hours, social barriers telemedicine, employment at home.

Аннотация: Данная статья посвящена повышению эффективности человеческого капитала, которая стала актуальной проблемой современной экономики. В качестве подлежащего объекта были выбраны слепые особи. Удаленная работа была предложена в качестве решения проблемы безработицы этих людей. Эта форма занятости организована в среде цифровых технологий, что способствует сокращению затрат и повышению производительности труда. Освещены важные аспекты организации удаленных рабочих мест, планомерно разработаны цели системной организации труда для всех видов хозяйствующих субъектов.

Ключевые слова: Удаленная работа, цифровые технологии, “Зеленая” экономика, слепые, безработица, гибкое рабочее время, социальные барьеры телемедицина, занятость на дому.

KIRISH

“Yashil” iqtisodiyotga o‘tishda resursni maksimal tejab yuqori rentabillikka erishish muhim omildir. Ushbu jarayon yuqori samaradorlikka ega ishchi kuchiga talabni oshishiga olib keladi. Iqtisodiyotdagi ushbu talabni qondirish uchun ish bilan bandlikning zamonaviy shakllariga o‘tish lozim. Tadqiqot ishida har ikkala subyekt uchun manfaatli masofaviy ish o‘rinlarini tashkiliy-amaliy mexanzmlari yoritib berildi. Masofaviy ish joylari inklyuziv bandlik asosida ko‘zi ojiz shaxslarni mehnat bozorida o‘z mavqelarini topishi va qobiliyatlarini ko‘rsatishlari uchun imkoniyat eshigi vazifasini o‘taydi.

MAVZUGA DOIR ADABIYOTLAR TAHLILI

Har bir nogironligi bo‘lgan shaxslarning munosib ish bilan ta‘minlanishlarida asosiy to‘siqlarning eng muhimi bu „nogiron“ tushunchasidir. Davlatimiz rahbari Sh. Mirziyoyev ushbu muammoni bartaraf etish maqsadida „nogironlikni belgilash bo‘yicha hozirgi tibbiy modelidan ijtimoiy modeliga o‘tamiz”,¹ - deb ta‘kidlagan.

Masofaviy ish joylari va ko‘zi ojizlar o‘zgacha xususiyatlari haqida Isayev Qobiljon², Janubiy Karolinalik olimlar³, Belkova⁴, Razinov A.Y.⁵lar va boshqalar nozik detallarni ochiqlashgan.

1 URL: <https://youtube.com/shorts/oAK7gYxgwmA?feature=share3>

2 Q. Isayev, Har bir inson – bebaho kapital // xalq so‘zi, № 34, 18.02.2023-y. 4-b.

3 Novikov M.L. sozdaniy model trudoustroystva molodix invalidov. // ROOI perspektiva, 2006-y. 49-b.

4 Belkova N.M Razvitiy trudovoy zanyatosti invalidov sovremennix uslovyax Rossii // Dne na soisk.uch. st.kand.ekon.nauk. spetsalnost 08.00.05. Moskva, 2012. – 13-b.

5 Razinov A.Y. Razvitiye organizatsionno-ekonomicheskix mexanizmov sodeystviya zanyatosti invalidov // Phd dissertatsiya, Moskva – 2013. 18-b. jami 180-b

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida tizimli, tarkibiy, retrospektiv, mantiqiy, qiyosiy tahlil usullari, umumlashtirish, deduksiya va induksiya usullari, axborotni qayta ishlashning statistik usuli qo'llanildi.

TAHLIL VA ANALIZLAR

Insoniyatning ehtiyojlarini cheksiz ekanligini e'tirof etgan holda ish bilan bandlikning samarali shakllariga o'tish dolzarb ahamiyat kasb etayotgani, xarajatlarni minimallashtirish, energiya tejovchi texnologiyalardan foydalanish zarurati haqida ta'kidlashimiz joizdir. Ushbu maqsadimizga masofaviy ish o'rinlarini tashkil qilish orqali erishishimiz mumkin. Bu kabi ish joylari uchun mehnat bozorida raqobatdosh ayni paytda ishsizlik darajasi yuqori bo'lgan ko'zi o'jiz insonlarni yo'naltirishimiz joizdir.

Masofaviy ish joylarini yaratishda quyidagi tarkibiy qismlarga alohida urg'u berishimiz lozim.

1. Rejalashtirish bosqichi.

Masofaviy ish joylarini tashkil etish uchun mas'ul jamoani shakllantirish lozim. Bu jamoa turli darajadagi har xil bo'limlar xodimlaridan iborat bo'lib, menejment, kadrlar bilan ishlash bo'limi, kadrlar tayyorlash bo'limi, rejalashtirish va nazorat bo'limi, axborot tizimlari yoki IT kommunikatsiyalari bo'limi. Jamoaning asosiy vazifalari kompaniyada masofaviy ish tizimini rivojlantirishda istiqbolli reja ishlab chiqish va nazorat qilishdir. Ushbu jamoada rasmiy lider-dastur koordinatori bo'lishi kerak.

2. Bandlikning masofaviy shaklini amalga oshirish siyosatini ishlab chiqish bosqichi.

Masofadan ishlaydigan xodimlar uchun ish jadvalini tanlash. Kompaniya ish bilan ta'minlashning turli xil variantlaridan foydalanishi mumkin – ofisda xodimning to'liq bo'lmasligi, "kunora", "har ikki kunda", ofisda uch kun bo'lish hamda ikki kun uyda masofadan turib ishlash va boshqalar.

3. Masofaviy bandlik tizimini joriy etish bosqichi.

Masofaviy ish o'rinlari uchun xodimlarni tanlashda eng yaxshi variant uzoq vaqt ishlagan va kompaniyaga sodiq bo'lgan xodimlarni masofaviy ishga o'tkazish bo'lishi mumkin. Biroq agar yangi ish o'rinlari ochilishi kerak bo'lsa, ochiq mehnat bozorida xodimlarni qidirish talab qilinadi.

Ushbu holda, ko'zi o'jiz shaxslar birinchi navbatda, ish haqi bo'yicha talablari past bo'lganligi uchun raqobatdosh ustunliklarga ega bo'lishi mumkin. Albatta, asosiy shart kompyuterda ishlash va asosiy kompyuter dasturlarida ishlay olish ko'nikmalarining mavjudligi bo'lishi kerak.

4. Masofaviy bandlik tizimining ishlashini baholash bosqichi.

Masofaviy bandlik tizimining ishlashi to'g'risida ma'lumot to'plash. Tashkilotda masofaviy ish tizimining faoliyatini baholash uchun ma'lum bir ma'lumotlar talab qilinadi, ular xodimlarning ish samaradorligi bilan bog'liq bo'lgan miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari to'plamini, shuningdek, masofadan turib ish bilan ta'minlash mexanizmini joriy etishning xodimlarga ta'sirini o'z ichiga olishi mumkin. Shuningdek, masofadan turib ishlash tizimining faoliyati, uning ishidagi nosozliklar bilan bog'liq bo'lishi mumkin, shuning uchun ma'lumot to'plash to'g'ridan-to'g'ri va bilvosita teleish bilan bog'liq bo'lgan barcha bo'limlardan amalga oshirilishi kerak.

Masofadan ishlaydigan ishchilardan fikr-mulohazalarni olish. Ushbu bosqich tashkilotda masofaviy bandlik tizimining ishlashi to'g'risida ma'lumot to'plashning muhim qismidir. Xodimlar tizimning ishidagi kamchiliklarni ko'rsatishi, shaxsiy faoliyatning samaradorligini oshirish uchun potensial zaxiralarni aniqlashi va umuman qayta ishlash tizimining ishini ko'rsatishi, o'z xohish-istaklarini bildirishi mumkin. Fikr-mulohazalarni olishning eng amaliy usuli masofadan ishlayotgan ishchilarni anketalash hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

"Yashil" iqtisodiyotga o'tish dolzarbligi tobora ortib borayotgan ayni davrda mamlakatimizdagi yuksak darajada rivojlanish istiqbollaridan masofaviy ish o'rinlarini keng ko'lamda rivojini prognoz qilish mumkin.

Ushbu yo'nalishda quyidagi chora-tadbirlar olib borilishi masofaviy bandlik tizimini joriy etish va ko'zi o'jiz insonlarni masofaviy ish o'rinlariga loyiq kadr bo'lib yetishishlarida munosib hissa qo'shishda amaliy yordam berishi aniqdir.

- masofaviy ish o'rinlarini malakaviy talabidan kelib chiqqan holda ko'zi o'jiz shaxslarni umumiy kasbiy ko'nikmalarga o'qitish va qayta o'qitish tizimini manzilli yo'lga qo'yish;
- O'zbekiston Respublikasi davlat boshqaruv organlarining barcha tashkilotlarda aloqa operatorlari, operator consultant, matn teruvchi va boshqa masofan turib ishlash imkoniyati mavjud kasblarga ko'zi o'jiz kadrlarni yo'naltirish ikkala tomon uchun ham manfaatli bo'ladi;

- masofaviy ish o'rinlarini yaratish ko'lamini kengaytirish hamda mehnat bozoriga kirib kelishi kutilayotgan ko'zi o'zida yoshlarni xorijiy tillar, kompyuter savodxonligi va boshqa zamon talablariga javob beradigan ko'nikmalarini o'qitish tizimini takomillashtirishga urg'u berilgan davlat dasturi ishlab chiqish kerak.
- xorijiy mamlakatlarda joylashgan logistik korxonalar va boshqa masofaviy ish o'rinlarini kasbiy talablariga muvofiq tushuvchi malakalar bo'yicha maqsadli o'qitish va qayta tayyorlash kurslarini tashkil qilish.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. URL: <https://youtube.com/shorts/oAK7gYxgwmA?feature=share3>
2. Q. Isayev, Har bir inson – bebaho kapital // xalq so'zi, № 34, 18.02.2023-y. 4-b.
3. Novikov M.L. sozdaniy model trudoustroystva molodix invalidov. // ROOI perspektiva, 2006-y. 49-b.
4. Belkova N.M Razvitiy trudovoy zanyatosti invalidov sovremennix usloviyax Rossii // Dne na soisk.uch. st.kand.ekon. nauk. spetsalnost 08.00.05. Moskva, 2012. – 13-b.
5. Razinov A.Y. Razvitiye organizatsionno-ekonomicheskix mexanizmov sodeystviya zanyatosti invalidov //Phd disser-tatsiya, Moskva – 2013. 18-b. jami 180-b

MUNDARIJA

I shu'ba

IJTIMOY-IQTISODIY BARQAROR RIVOJLANISH MAQSADLARIGA ERISHISH UCHUN "YASHIL" IQTISODIYOTGA
JADAL O'TISH

Section I

ACCELERATED TRANSITION TO A GREEN ECONOMY TO ACHIEVE SOCIO-ECONOMIC SUSTAINABLE
DEVELOPMENT GOALS

I секция

УСКОРЕННЫЙ ПЕРЕХОД К "ЗЕЛеной" ЭКОНОМИКЕ ДЛЯ ДОСТИЖЕНИЯ ЦЕЛЕЙ СОЦИАЛЬНО-
ЭКОНОМИЧЕСКОГО УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ

The Development of Marketing Innovations in Retail Trade.....	4
Shakhriyor Sadullaev, Sadullayeva Shahrizoda	
Направления совершенствования стратегии компании для успешной организации IPO.....	9
Шахзод Сайдуллаев	
"Yashil iqtisodiyot"ni rivojlantirishning iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish	11
Abdurahmonov Xolboy To'xtayevich	
Тўқимачилик саноати кластерлари инновацион фаолиятининг барқарор ривожланиш муаммолари ва ечимлари.....	14
Икрамов Мақсад Муратович	
O'zbekistonda chakana savdo korxonalarini rivojlanishi va innovatsion faoliyati.....	20
Karimov Baxrom Ilxomjonovich	
Unveiling the Dynamics of Agglomeration Economies in Sustainable Development.....	24
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich	
Kimyo tolalari asosida to'qimachilik mahsulotlari bozorini diversifikatsiyalash usullari.....	28
Raximov Furqat Jalolovich	
Qashqadaryo viloyatida Safari turizmini rivojlantirish dinamikasini o'rganish.....	32
Ro'ziyev Bobir Akramovich	
Брендни шакллантириш ва ривожлантириш бўйича замонавий маркетинг назариялари ва стратегиялари.....	34
Зияева Шахло Шоакбар қизи	
The Development of Marketing Innovations in Retail Trade.....	37
Shakhriyor Sadullaev, Sadullayeva Shahrizoda	
Ногиронлиги бор шахсларни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш масалалари	42
Каримов Бекзоджон Илхомович	
Ichki turizmni rivojlanlantirish tashkiliy mexanizmining asosiy prinsiplari.....	45
Dehqonov Burxon Rustamovich	
"Yashil" iqtisodiyotga o'tishda ko'zi ojizlar bandligining innavatsion yechimi	48
Usmonov Ziyodulla Ulmas o'g'li	
Аудиторлик текширувини халқаро стандартлар асосида ташкил этиш хусусиятлари.....	51
Исмоилова Феруза Исроиловна	

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. Maxsus son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.